

Fredagen den
30 maj 1980

Fredagen den 30 maj

Kl. 11.00

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollen för den 21 innevarande månad.

§ 2 Om åtgärder för att bevara den svenska glasindustrin

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara *Kjell Nilssons* (s) den 13 maj anmälda fråga. 1979/80:471, och anförde:

Herr talman! Kjell Nilsson har frågat mig om jag har för avsikt att förelägga riksdagen förslag till åtgärder för att bevara den svenska glasindustrin och när i så fall ett sådant förslag skall framläggas.

Regeringens förslag i årets budgetproposition till fortsatta åtgärder för den manuella glasindustrin kommer under den närmaste framtiden att behandlas av riksdagen. Förslaget går ut på att ytterligare 4 milj. kr. satsas på effektivitetsförbättrande åtgärder och främjande av exporten under nästa budgetår. Därutöver står ca 7 milj. kr. till förfogande i tidigare anvisat investeringsstöd till branschen.

Statens industriverk fick våren 1979 i uppdrag att utarbeta en plan för samhällets insatser på glasindustriområdet. Detta utredningsarbete pågår ännu men beräknas enligt vad jag har inhämtat kunna avslutas före sommaren. Regeringens överväganden vad gäller problemen inom manuell glasindustri kommer att baseras på bl. a. industriverkets utredningsresultat. Med hänsyn till att nuvarande åtgärder är tidsbegränsade och enligt nu liggande förslag skall löpa ut vid halvårsskiftet 1981 är siktet inställt på att de förslag som regeringens överväganden eventuellt kan komma att utmyнна i skall kunna föreläggas riksdagen under nästa riksmöte.

KJELL NILSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret på min fråga.

Bakgrunden till frågan är att Upsala-Ekeby AB, som äger Kosta Boda-koncernen, i dagarna säger upp samtliga anställda vid Skrufs Glasbruk för att lägga ned detta glasbruk.

Skruv är en liten ort som är helt beroende av sysselsättningen vid glasbruket. Det är en av de större arbetsplatserna i det lilla samhället Skruv. De anställda får uppsägningarna lagom till semestern, och det är alltså ett mycket otrevligt bud som kommer just då de skall ut och fira sin ledighet.

Vi har i tidigare debatter med industriministern här i kammaren hävdad att

*Om åtgärder för
att bevara den
svenska glasindu-
strin*

Fredagen den
30 maj 1980

*Om åtgärder för
att bevara den
svenska glasindu-
strin*

glaset har stor betydelse, detta har industriministern och jag varit överens om, dels för glasnäringen som sådan i landet – den manuella glasindustrin i vårt land står på en mycket hög nivå internationellt sett – dels för vår export. Glaset betyder också väldigt mycket för de orter där glasbruken är belägna.

Vi har fått höra att industriministern har förutsatt att några nedläggningar under den tid som industriverket gör denna utredning, som han hänvisar till i svaret, inte skulle ske. Man skulle i så fall kunna räkna med konsekvenser för glasindustrin. Vi vet nu att glasindustrin är i ett läge där några ekonomiska aktioner mot glasbruken inte är tänkbara – i så fall skulle hela glasindustrin försvinna. Men om industriministern också i dag klart ville säga ifrån att han förutsätter att inga nedläggningar sker under utredningstiden skulle det vara en god hjälp för de anställda vid de små glasbruken.

Det är mycket viktigt att stödet till den manuella glasindustrin nu kommer mycket snabbt, framför allt på marknadsföringssidan och försäljningssidan, där de små glasbruken på de små orterna har svårt att klara sig. Lönsamheten inom hela den manuella glasindustrin är väldigt ansträngd, och det är tacksamt att höra att det i budgeten föreslås ett extra tillägg på 4 milj. kr. Men det skulle vara bra om det förknippades med vissa villkor för glasindustrin, så att de anställda kunde känna större trygghet.

Det långsiktiga stödet till glasindustrin kommer att behandlas under nästa riksmöte. Jag skulle vilja fråga statsrådet om det är möjligt att förslaget kan komma i början på riksmötet – som jag hoppas att det gör. Det är mycket angeläget att det kommer snart, för om vi dröjer alltför länge med det långsiktiga stödet till glasindustrin kommer det inte att finnas någon glasindustri kvar att stödja. Det är den bistra sanningen inför framtiden. Jag hoppas att vi kan få ett besked nu om att man kommer att behandla frågan om det kommande stödet mycket tidigt under nästa riksmöte.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Som svar på Kjell Nilssons frågor vill jag först och främst säga att min inställning beträffande aktuella förändringar i företagens drift är oförändrad, dvs. att det är önskvärt att företagen avvaktar industriverkets utredning innan några bindande beslut fattas. Industriverket har på vårt uppdrag gjort en så genomgripande analys av branschens situation att jag tror det är av stort värde för beslutsfattare såväl i stat och kommuner som i företag och fackföreningsrörelse att ha detta material som bakgrund för sitt fortsatta agerande.

Kjell Nilsson talar om önskvärdheten av att ställa villkor på företagen i anslutning till statlig medverkan. Självfallet har vi fortlöpande ställt villkor. De bidrag som utgår är inte förutsättningslösa vare sig när det gäller branschprogram eller när det gäller lokaliseringstöd. Men villkorens reella innebörd och verkan är ju till sist ändå beroende på branschens marknadsförutsättningar, och dess värre är det dessa som under de senaste åren har varit det stora problemet och som har begränsat branschens utvecklingsmöjligheter.

Beträffande det förslag som vi skall återkomma med kan jag för dagen inte precisera tidpunkten. Det besked jag har att ge i dag är att vi kommer tillbaka till frågan under nästa riksmöte.

KJELL NILSSON (s):

Herr talman! Industriministern säger att villkoren är desamma och att det är önskvärt att man nu inte lägger ner driften vid några företag utan avvaktar industriverkets utredning så att man får utredningsmaterialet som bakgrund för bedömningen av vilken struktur glasindustrin skall ha. Men vid Skruf's Glasbruk är situationen den att om inte personalen sägs upp i dag, vilket troligen blir fallet, så kommer detta att ske under den allra närmaste tiden. Det är alltså mycket hög tid att tala med ledningen för Kosta Boda, så att den skjuter på de uppsägningar som är varslade och som kommer att verkställas endera dagen.

Jag delar industriministerns uppfattning om att det gäller att få en sådan marknad att man kan avsätta det glas som tillverkas. Det är också därför det enligt min mening är mycket viktigt att stödet sätts in snabbt, så att det kan bidra till att underlätta företagens marknadsföring och öka deras möjligheter att förbättra försäljningsorganisationen. Bilden är splittrad när det gäller glasindustriområdet, och för att en slagkraftig försäljningsorganisation skall kunna åstadkommas måste de små glasbruken hjälpas åt och gå samman i sina marknadsföringsåtgärder, och då är det viktigt att staten hjälper till. Jag tror inte att vår manuella glasindustri klarar detta utan ett starkt stöd från staten. Jag hoppas därför att den kommande propositionen innehåller förslag i den riktningen och att statsministern medverkar till att de nu varslade nedläggningarna uppskjuts.

Industriministern NILS ÄSLING:

Herr talman! Jag hoppas att Kjell Nilsson är medveten om att vi här i kammaren inte har möjligheter och att det heller inte är principiellt lämpligt att gå in och kommentera enskilda företags dispositioner. Ännu mindre kan självfallet ett statsråd föreskriva vad företag skall göra. Jag uttalade alltså som en allmän principiell inställning att det utredningsmaterial som industriverket har arbetat med bör vara så värdefullt för branschens totala bedömning av framtidsutsikterna att man bör avvakta utredningsresultatet innan man vidtar mera genomgripande förändringar i fråga om organisation och driftsförhållanden.

KJELL NILSSON (s):

Herr talman! Jag är medveten om, industriministern, att vi inte här kan besluta för eller styra företagen. Men jag vet också att om industriministern gör ett kraftfullt uttalande om olämpligheten av att ett företag just under utredningsarbetet lägger ner verksamheten och på detta sätt förändrar den struktur inom branschen som utredningen har till uppgift att se över, så har ett sådant uttalande av industriministern en stor betydelse. Industriministern har ju tidigare i interpellationsdebatter och frågestunder gjort sådana

Nr 158

Fredagen den
30 maj 1980

*Om åtgärder för
att bevara den
svenska glasindu-
strin*

uttalanden, och jag hoppas att industriministern är beredd att göra det också i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 3 Om NCB:s verksamhet i Hörnefors

Industriministern NILS ÄSLING erhöll ordet för att i ett sammanhang besvara följande frågor, nämligen

1979/80:494, anmäld den 21 maj, av *Lilly Hansson* (s),

1979/80:499, anmäld den 22 maj, av *John Andersson* (vpk) och

1979/80:502, anmäld den 22 maj, av *Nils-Olof Grönhagen* (s) och anförde:

Herr talman! Lilly Hansson har frågat mig dels om jag tagit del av innehållet i NCB:s strukturplan, dels vilka åtgärder som jag kommer att vidta med anledning av förslaget till strukturplan för Hörnefors.

John Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att förhindra nedläggning vid berörda fabriker.

Nils-Olof Grönhagen har frågat mig dels om jag ägt kännedom om strukturplanens innehåll och därvid på regeringens vägnar sanktionerat planen, dels om strukturplanen är i överensstämmelse med regeringens och riksdagens gjorda uttalanden och beslut i anslutning till behandlingen av ärenden rörande den ekonomiska rekonstruktionen av NCB.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Enligt vad jag erfarit pågår f. n. ett intensivt planeringsarbete inom NCB med syfte att man i slutet av juni skall lägga fram ett förslag till strukturplan. Företagets styrelse skall därefter ta ställning till förslaget.

Det finns således ännu inte någon strukturplan eller ens ett färdigt förslag till en sådan plan. Det är därför självfallet för tidigt att ta ställning till de frågor som frågeställarna tar upp.

LILLY HANSSON (s):

Herr talman! Av artighet skall jag tacka för svaret – även om det inte är så mycket att tacka för.

Enligt industriministern finns det alltså inget förslag till strukturplan. Industriministern vill med detta säga att det som har stått i pressen bara är uppdiktat. Jag hoppas att industriministern inte begär att jag skall tro på detta. Om det vore så, att industriministern inte vill ta ställning till det som står i strukturplanen innan NCB:s styrelse har behandlat den, skulle jag kunna ha viss förståelse för det. Men det inger verkligen inte respekt, när han ger sken av att ingenting veta.

När socialdemokraterna för ett år sedan ställde upp i en räddningsaktion för de bondeägda företagen gjorde vi det för att vi av principiella skäl såg fördelar med ett kooperativt ägande inom skogsindustrin. Vi gick in för att rädda tusentals jobb, men också för att ge kommunerna och de anställda

Fredagen den
30 maj 1980

Om NCB:s verksamhet i Hörnefors

möjligheter att delta i en omstrukturering och i arbetet med de viktiga framtidsfrågorna för de båda skogsindustribolagen. Vi satsade statens och skattebetalarnas pengar på detta. Socialdemokratin medverkade inte till de stora insatserna i NCB för att företaget ett år senare skulle delas upp mellan stora privata bolag. Vi anser inte att det är NCB:s eller regeringens uppgift att medverka till, som jag ser det, ett nytt baggböleri, för det är vad det handlar om. Industriministern måste ha ett ansvar för att göra någonting åt detta.

Har man i denna strukturutredning följt riksdagens beslut vad gäller Hörnefors? Svaret är nej. Har man tagit hänsyn till de utredningar som facken i Hörnefors presenterat? Svaret är nej. Har man tagit regionalpolitiska eller lokala hänsyn – riksdagens mening var ju att så skulle ske? Svaret är nej.

För 14 dagar sedan begärde facken i Hörnefors förhandlingar om insyn i och inflytande över strukturarbetet i NCB. De har inte fått några besked om när dessa förhandlingar skall äga rum. Däremot vill NCB ha omedelbara förhandlingar om driftinskränkningar på grund av virkesbrist.

Herr talman! Det var inte på detta sätt som strukturarbetet skulle ske. Riksdagen uttalade ju att de fackliga organisationernas beräkningar och bedömningar av olika utvecklingsalternativ ingående skulle övervägas. De fackliga organisationerna i Hörnefors har kämpat hårt för sin fabrik. De kan inte göra så mycket mera. Nu ligger bollen hos regeringen. Är industriministern beredd att ta detta ansvar?

I detta anförande instämde Hagar Normark (s).

JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Jag får tacka industriministern för svaret.

Jag tycker att den situation som de anställda vid NCB:s fabriker i dag befinner sig i med fog kan sammanfattas som psykisk tortyr. Det ingår så att säga i det dagliga brödet till de anställda att få höra och se olika uppgifter om nedläggningar, om nedskärningar osv.

NCB-ledningen handlar i panik, den vet inte vad den skall göra – det är fackets omdöme. Man får också känslan att regeringen handlar inte alls; den är handlingsförlamad.

Men så här kan det ju inte få fortgå. Nu måste väl ändå något hända. Det är ju massor av frågor som är obesvarade. Lilly Hansson har nämnt en del – jag skall inte upprepa dem. Men jag skulle vilja fråga: Vart har de ganska positiva bedömningar av Hörneforsfabriken tagit vägen som den finländska konsultfirman Jaako Pöyry presenterat? Hur är det med den s. k. strukturplanen som regeringen enligt tidningsuppgifter har stoppat? Är det meningen att de bästa bitarna av NCB skall säljas ut till skogsbolag, att farhågorna för den stora slakten av NCB skall besannas?

Det skulle vara välgörande om industriministern på någon punkt lämnade ett klart besked. Och detta får man väl erkänna att industriministern har gjort åtminstone på en punkt: Det finns ingen strukturplan, inte ens ett färdigt

Fredagen den
30 maj 1980

Om NCB:s verksamhet i Hörnefors

förslag till strukturplan, säger industriministern.

Men då måste jag ställa en följdfråga: Är inte tiden knapp för att ge de anställda insyn i och inflytande över strukturplansarbetet, eftersom förslaget avses framläggas i slutet av juni? Eller skall de anställda och deras fackliga organisationer ställas utanför detta strukturarbete?

NILS-OLOF GRÖNHAGEN (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret – det var kort och koncist som vanligt.

Jag är inte överraskad av svarets innehåll. Jag är medveten om att det inte föreligger någon färdig strukturplan. Å andra sidan skall man då vara klar över att det som förts fram är det som kommer att utgöra en strukturplan. Att flera tidningar av olika politisk färg samtidigt och entydigt skriver om exakt samma sak vittnar om att det här är ingen tidningsanka. Det är ju också känt att man ofta använder den tekniken att man lämnar ut uppgifter under hand för att testa hur det hela uppfattas.

Bakgrunden till mina frågor var just detta, att man så entydigt från pressens sida presenterat saken. I klartext lär också verkställande direktören i koncernen ha sagt att om han inte fick den här planen godkänd skulle han avgå. Jag hoppas att inte den principen får vara gällande, när industriministern så småningom kommer att ta del av den färdiga planen, att hot om avgång från VD:s sida skall vara avgörande för om planen skall godkännas eller inte.

Jag tycker ändå att de här uppgifterna är tillräckliga för att industriministern själv skall bli litet orolig. Även om den här planen nu inte föreligger färdig, finns det enligt vad jag kan förstå tillräckligt underlag för industriministern att gå in och diskutera de här frågorna med företagets ledning. Om det är på det sättet att de utgör grunden för planen, kan det som regering och riksdag tidigare har behandlat icke överensstämja med industriministerns mening om rekonstruktionen av NCB:s ekonomi. Det kan inte vara i överensstämmelse med regeringens synpunkter i det här avseendet.

Industriministern NILS ASLING:

Herr talman! Jag förstår frågeställarnas oro och den oro som finns i de berörda bygderna hos de anställda beträffande vad som sker och vad som kommer att ske i den norrländska skogsindustrin. Förutsättningen för dåvarande folkpartiregeringens förslag beträffande rekonstruktion av NCB, som sedan accepterades av riksdagen, var att den statliga insatsen skulle möjliggöra att strukturarbetet i norrländsk skogsindustri genomfördes på ett sätt som var socialt acceptabelt; som gjorde det möjligt att få den för framtiden optimala strukturen; där man också pekade på samverkansmöjligheter med andra företag etc., etc. Det är den utgångspunkt som NCB:s ledning och styrelse har i sitt arbete. Som jag anförde i mitt svar, bedrivs ett intensivt planeringsarbete. Diskussioner pågår internt i företaget, självfallet också med fackföreningsrörelsen involverad. Jag är naturligtvis angelägen om att hålla mig fortlöpande underrättad i denna fråga.

Styrelsen för NCB har för avsikt att ta ställning till ett första konkret förslag till strukturplan i slutet av juni månad. Till dess pågår beredningsarbetet. Det är inte möjligt att – även om det finns ett opinionstryck och ett uttalat intresse från massmedias sida – i denna process, som kräver arbetsro och som kräver förhandlingar och kontakter åt olika håll m. m., göra en fullständig redovisning av hur olika modeller kan se ut. Här får riksdagen faktiskt avvakta till dess företagets ansvariga ledning har samlat sig till ett konkret resultat. Den dagen är jag också beredd att ta den diskussionen.

LILLY HANSSON (s):

Herr talman! Industriministern säger sig förstå oron, och det är tacknämligt. Men vad vi begär är att industriministern skall tala om hur man på något sätt skall kunna stilla denna oro. Det är inte fråga om fem eller tio arbetstillfällen. Det är fråga om arbetstillfällen i hela bygder.

Nog borde industriministern, med den kännedom han ändå har om vad som står i den här strukturplanen – det är väl helt klart att han har hållit sig underrättad om det – kunna göra något personligt uttalande om han verkligen tänker åtminstone försöka göra det bästa av den situation som har uppstått.

Det finns ingen anledning att tro att allt som står i tidningen är uppdyktat. Det stod i veckans tidningar hemma att företaget begär att få virke från domänverket. Men samtidigt skall man ändå inskränka driften, både i Köpmanholmen och i Hörnefors. I Hörnefors är det meningen att produktionsminskningen skall företas under två eller tre år och att man under den tiden skall försöka hitta någon annan sysselsättning.

Jag menar att man, när man varenda dag kan läsa i tidningarna om de här kriserna och besvärigheterna, borde kunna begära att industriministern ger till känna *något* slags mening – vi har ju inte begärt en fullständig redovisning.

JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Det är visserligen bra att industriministern förstår vår oro, men det vore ännu bättre om han toge på riktigt allvar den oro som de känner som är direkt berörda, dvs. de anställda vid berörda fabriker.

Man förstår de anställdas bekymmer, och man kan inte bli annat än orolig när man ser alla de olika uppgifter som cirkulerar. Bara av den senaste veckans skörd i tidningarna har jag fått intrycket att de anställda och deras fackliga organisationer på ett effektivt sätt har hållits utanför alla diskussioner, fastän de har begärt att få förhandla och få insyn i och inflytande över strukturarbetet. Jag kan ur en tidning citera vad facket säger: "Vi har fjorton dagar sedan begärt förhandlingar om insyn i och inflytande över strukturarbetet i Neb. Vi har ännu inte fått besked om när dessa ska äga rum. Men nu när det passade Neb skulle vi förhandla med en gång." Vad det då gällde var alltså förhandlingar om *driftinskränkningar*. I NCB är man beredd att förhandla om driftinskränkningar men inte om insyn och inflytande för de anställda!

Fredagen den
30 maj 1980

Om NCB:s verksamhet i Hörnefors

Det är skrämmande att de fackliga organisationerna och de anställda så effektivt hålls utanför detta arbete och att de inte får den information som de har rätt att begära.

NILS-OLOF GRÖNHAGEN (s):

Herr talman! Jag uppfattade inte, när jag undrade om inte de här uppgifterna var tillräckliga för att industriministern själv skulle bli orolig och därför gå in och diskutera med företagets ledning i det skede som strukturplanen nu befinner sig i, om industriministern nämnde någonting om detta i svaret.

Är de här uppgifterna riktiga, tycker jag att det måste finnas en moralisk skyldighet för industriministern – om han inte gillar innehållet i planen – att såsom representant för majoriteten av aktieägare gå in och rätta till eventuella fel.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Lilly Hansson ställde frågan hur man skall kunna stilla oron och undrade, om jag inte åtminstone kunde göra det personliga uttalandet att jag skall göra mitt bästa för att lösa problemen på ett sätt som står i överensstämmelse med riksdagens riktlinjer.

Självfallet skall jag det! Men i detta svar ligger också att jag inte kan börja föra en hypotetisk diskussion bara utifrån vissa rykten, artiklar, intervjuer eller vad det nu är fråga om i pressen, utan jag måste ha ett konkret och definitivt förslag av den ansvariga instansen i vederbörande företag att diskutera utifrån. Beslutsprocessen i företaget måste först ha sin gång innan vi kan ge oss in i någon politisk och offentlig värdering av företagets göranden och låtanden.

Den högsta beslutande instansen näst bolagsstämman är då styrelsen. Men styrelsen har ännu inte tagit ställning i frågan. Det är därför som jag menar att vi inte skall låta oss förledas eller provoceras att föra en debatt här i kammaren om enskilda företag utifrån uppgifter i massmedia. Företaget måste få en rimlig chans att samla sig till ett avgörande förslag. I företagets styrelse sitter ju också de anställdas representanter.

JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! När det gäller detta med att stilla oron måste jag fråga industriministern: Är det inte en framkomlig väg att man tar en diskussion med de anställda och deras fackliga organisationer och ger dem den insyn och det inflytande som de har rätt att kräva, så att de inte dagligen behöver serveras dessa uppgifter i tidningar, radio osv.? Det skulle ju vara ett effektivt sätt att ta död på denna ryktesspridning, som industriministern ändå tar avstånd från. Är industriministern alltså beredd att vidta sådana åtgärder att facket kommer in i verkliga förhandlingar?

LILLY HANSSON (s):

Herr talman! Industriministern behöver ju inte ta hänsyn till "vissa rykten" som han säger. Han har ju själv sagt här att han följer och håller sig

informerad om detta strukturarbete. Det var väl ändå så – jag vet inte om herr Asling vill svara på det – att den här strukturplanen skulle ha lagts fram redan onsdagen den 21 maj men då blev stoppad av herr Asling, möjligen beroende på att vi då skulle ha en stor skogspolitisk debatt i riksdagen – vad vet jag.

Staten har i alla fall aktiemajoritet i NCB. Industriministern bör rimligen ha kontakt med dem som sitter som statens representanter i styrelsen, och han bör alltså kunna påverka det arbete som man har framför sig eller redan har fullföljt. Vad jag kan förstå är det faktiskt bara beslut som saknas i NCB:s styrelse när det gäller strukturplanen. Det är möjligt att det på grund av den opinion som bildats mot det som står i strukturplanen kan ske vissa förändringar. Men det finns väl knappast någon anledning att tro att det är helt klart att man tänker lägga ned både Köpmanholmen och Hörneforsfabriken.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Diskussioner med fackliga representanter i dessa frågor pågår självfallet inom företaget. Men företaget måste alltså ha samlat sig till en strukturplan innan vi kan föra en offentlig diskussion om vad som är lämpligt, om vilka de samhällsekonomiska konsekvenserna blir, om planen står i överensstämmelse med riksdagens uttalade målsättning etc.

Får jag för att en gång för alla avliva en myt säga till Lilly Hansson att jag inte har stoppat någon strukturplan i NCB och att jag inte har tagit del av någon strukturplan för NCB. Jag räknar med att den normala beslutsgången här skall följas, dvs. att företagets ansvariga styrelse skall ta ställning och att man, när man samlat sig till ett beslut i frågan, kommer att meddela regeringen och andra berörda vad strukturplanen går ut på.

Jag tror att vi här i kammaren måste ta oss litet grand i akt när det gäller att värdera olika former av beslutsprocesser. Vi har ansvariga styrelser för företagen, och vi måste respektera att styrelsearbetet föregås av ett beredningsskede med diskussioner och förhandlingar. Besluten blir offentliga när styrelsen samlat sig till ett ställningstagande. Det må då gälla också för NCB.

JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Jag kan hålla med industriministern om att man inte bör ha en offentlig diskussion om detta. Men läget i dag är ju faktiskt det att vi på grund av vissa omständigheter fått en offentlig diskussion men att man från regeringens sida håller tyst.

Nu säger industriministern att diskussioner med facket pågår. Men då är det verkligen förvånande att fackliga representanter säger att de för fjorton dagar sedan begärde förhandlingar men inte fått något svar. Det är ju helt motstridiga uppgifter.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 158

Fredagen den
30 maj 1980

Om NCB:s verksamhet i Hörnefors

Fredagen den
30 maj 1980

*Om utbyggnaden
av små vatten-
kraftverk*

§ 4 Om utbyggnaden av små vattenkraftverk

Statsrådet CARL AXEL PETRI erhöill ordet för att besvara *Karl Leuchovius* (m) den 14 maj anmälda fråga. 1979/80:481. och anförde:

Herr talman! Karl Leuchovius har frågat mig om vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att hindra att det påbörjade programmet för istandsättning och nyanläggning av små vattenkraftverk avstannar. Karl Leuchovius har vidare frågat om jag är beredd att föreslå att en viss del av anslaget till industrins sparande främdeles "öronmärks" för att stimulera utbyggnaden av små vattenkraftverk.

Verksamheten med stöd i form av statsbidrag till åtgärder som syftar till att vidmakthålla, öka eller få till stånd elproduktion i mindre vattenkraftverk bedrivs på försök under en treårsperiod t. o. m. den 30 juni 1981. Statens industriverk skall under försöksperioden utvärdera erfarenheterna av stödet och dess utformning. Jag har erfarit att verket kommer att lämna en sådan utvärdering jämte förslag om den fortsatta verksamheten under hösten 1980.

Enligt min mening bör de små vattenkraftverken konkurrera om bidragsmedlen med andra energibesparande investeringar inom näringslivet. Jag anser att man därigenom använder de tillgängliga bidragsmedlen på det från energihushållningssynpunkt mest effektiva sättet.

KARL LEUCHOVIUS (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka energiministern för svaret på de frågor jag ställt. Anledningen till dessa är att det utbyggnadsprogram som antagits inte fullföljts i den takt som avsetts och att de medel som till en del skulle ha använts till det aktuella ändamålet har gått till annan verksamhet - i varje fall tycks det så.

Den mycket stora oljenotan och de nuvarande svårigheterna att över huvud taget köpa olja, tillsammans med resultatet av folkomröstningen, innebärande kärnkraftens avveckling på sikt, gör det enligt min mening angeläget att planera och utnyttja alternativa energikällor.

En icke obetydlig energiresurs som redan i dag finns att tillgå och som inte har några bieffekter för vare sig vår natur eller vår miljö är de små vattenfall med tillhörande vattenkraftverk som finns i de många vattendragen runt om i vårt land. Jag har i en motion till årets riksmöte som ett exempel visat på Tidans vattenreglering. En möjlig utbyggnad enbart i detta vattendrag skulle kunna ge 40 miljoner nya kilowattimmar per år och medföra en minskning av oljeinköpen med i runt tal 13-14 milj. kr. årligen.

Vattenkrafttekniken är väl utvecklad, varför man ganska snabbt kan utnyttja denna produktionsresurs för elenergi. Enligt en gjord undersökning finns det ca 1 000 mindre kraftstationer eller vattenfall som, enligt en tidigare framlagd proposition, kan bli föremål för statligt stöd eller stimulans för istandsättande. Hittills har dock denna utbyggnadstakt varit alltför låg, varför åtgärder för att fullfölja utbyggnadsprogrammet måste till.

Enligt ett pressmeddelande från statens industriverk har endast 43

miljoner av den miljard som utbetalats till energibesparande åtgärder inom industrin gått till de små och medelstora kraftverkens utbyggnad. Energiministern har inte velat gå med på att öronmärka pengar för detta ändamål, och han vill också avvakta försöksverksamheten med det stöd som i dag utgår för den fortsatta utbyggnaden av programmet. Men, herr energiminister, om man inte bygger ut snabbare än vad man har gjort hittills, kommer man inte att ha mycket att utvärdera. För min del tror jag att de investeringar som görs i de mindre kraftverken är en för hela samhället mycket angelägen och också lönsam satsning.

Statsrådet CARL AXEL PETRI:

Herr talman! Jag vill först säga att jag delar Karl Leuchovius uppfattning att det är viktigt att vi bygger ut dessa små vattenkraftverk. Problemet är, som jag sade, att de statsbidrag som utgår för energibesparande åtgärder är begränsade och att man genom andra energibesparande åtgärder har kunnat få en något större energibesparing.

Ofta är det inte lönsamt att bygga ut sådana här kraftverk utan statsbidrag. Jag inser vikten av att man kommer i gång med detta såväl som med så mycket annat. Jag hoppas att den omprövning som skall ske till hösten ger ett bättre underlag för den avvägning mellan utbyggnaden av vattenkraft och andra energibesparande åtgärder som jag tycker är viktig.

KARL LEUCHOVIUS (m):

Herr talman! Jag vill bara helt kort än en gång tacka framför allt för det senaste beskedet, som jag tyckte andades en mer positiv inriktning än de upplysningar jag fått tidigare. Med detta hoppas jag bara att man skall kunna fullfölja dessa intentioner och utnyttja de resurser vi har i vårt samhälle.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Om kraftledning från Forsmark till Stockholmsområdet

Statsrådet CARL AXEL PETRI erhöll ordet för att besvara *Stina Anderssons* (c) den 14 maj anmälda fråga, 1979/80:475, och anförde:

Herr talman! Stina Andersson har frågat mig om vilka bindningar som skapas för den framtida energiförsörjningen genom investeringar i kraftledningar dimensionerade för 800 kV.

Det är behoven av elkraft i Storstockholmsområdet och av driftsäkerhet i det svenska kraftsystemet som är avgörande för frågan om överföringskapacitet på ledningarna i östra Svealand. Bland de möjligheter som diskuterats i syfte att förstärka överföringskapaciteten till Storstockholmsområdet ingår bl. a. ledningen från Forsmark till Odensala. Denna kan utföras antingen för 800 kV eller ersättas med flera ledningar för 400 kV. En ansökan om koncession för denna ledning bereds f. n. inom regeringskansliet. Den aktuella koncessionsansökningen är således inte avgjord. Till de frågor som

Nr 158

Fredagen den
30 maj 1980

*Om kraftledning
från Forsmark
till Stockholms-
området*

Fredagen den
30 maj 1980

*Om kraftledning
från Forsmark
till Stockholms-
området*

kommer att bedömas vid prövning av ärendet hör bl. a. den som Stina Andersson här har ställt.

Utbyggnaden och utformningen av ledningsnätet är motiverade av andra aspekter än av vilken typ av elproduktionsanläggning som elkraften skall föras över från. Detsamma gäller också frågan om vilken spänning som bör användas.

Jag vill tillägga att ett utbyggt överföringssystem i det aktuella området i syfte att erhålla ett så driftsäkert och kraftekoniskt överföringssystem som möjligt inte får införas utan att bl. a. miljöaspekterna har blivit beaktade.

STINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret på min fråga. Det är tacknämligt att energiministern i slutet av sitt svar säger att ett utbyggt överföringssystem i syfte att erhålla ett så driftsäkert och kraftekoniskt överföringssystem som möjligt inte får införas utan att bl. a. miljöaspekterna har blivit beaktade.

Dimensioneringen av ledningen hör samman dels med Storstockholmsområdets elkraftsbehov, dels med bedömningen av hur olika spänningsval kan komma att påverka människor, djur och natur. F. n. pågår utredningar beträffande dessa områden.

Det är självfallet viktigt och angeläget för Storstockholmsregionen att genomföra kraftfulla satsningar på sparande, hushållning och en uppbyggnad av alternativa energisystem. Såväl behovet av att sänka oljeförbrukningen som önskemålet att göra kärnkraftsepoken så kort som möjligt talar för detta.

För det första synes det mig felaktigt om Vattenfall, som nu sker enligt de informationer jag fått, planerar och dimensionerar en kraftledning på 800 kV, innan utredningarna visat om ett sådant behov föreligger.

För det andra binder man sig i så fall för ett energisystem som skall avvecklas. Samhällets strävan måste ju vara att minska bindningar i nu dominerande energisystem i syfte att underlätta övergången till alternativa energikällor.

För det tredje har vi ju, om utredningarna skulle ge vid handen att en 800 kV ledning inte bör komma till stånd, bundit oss för denna ledning och lagt ner större kostnader än som skulle varit fallet om vi haft handlingsfriheten kvar. Som en följd härav kommer felinvesteringar in i bilden, och större ekonomiska satsningar görs än vad som skulle ha varit nödvändigt.

Jag vill gärna framhålla, att en 800 kV-ledning innebär risker för människor och djur som vistas i anslutning till så höga spänningar. Enligt tidigare rapporter och senast enligt rapporter i tidningar i förra veckan ger exempelvis vistelse 25 dygn under kraftledning störningar hos kor vad gäller fruktsamheten. Experterna börjar få fram resultat som pekar på ett klart samband mellan brunstskador och kraftledningar. Även många miljöproblem har uppmärksamats i samband med 800 kV-ledningar. Framför allt har man pekat på inverkan på landskapsbilden, effekter av magnetiska och elektriska fält samt buller. Fågellivet störs också. Jag skulle kunna räkna upp

många andra faktorer i sammanhanget.

I och för sig har energiministern kanske inte svarat på just den fråga jag ställt om vilka bindningar för den framtida energiförsörjningen som skapas genom den planerade kraftledningen. Jag skulle bara kortfattat vilja fråga: Hur stora blir investeringskostnaderna för en 800 kV-ledning resp. en 400 kV-ledning?

Statsrådet CARL AXEL PETRI:

Herr talman! Jag har inte de exakta siffrorna tillgängliga här för att kunna besvara Stina Anderssons senaste fråga. Jag vill emellertid säga att vi f. n. bereder denna svåra fråga i regeringskansliet och att det är min förhoppning att vi ganska snart skall kunna komma till ett avgörande, där vi får väga fördelar och nackdelar mot varandra.

STINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag fick alltså inte något svar på min senaste fråga heller. Men det säger sig väl självt att en 800 kV-ledning måste innebära större kostnader än en 400 kV-ledning. Är energiministern beredd att vid behandling av t. ex. den ansökan som f. n. finns hos regeringen binda sig för de högre kostnaderna för en 800 kV-ledning trots de miljörisker som en sådan för med sig? Till miljöriskerna hör inte minst bullret, som jag inte hade tillfälle att nämna i mitt förra inlägg. Vilka möjligheter finns för att minska bullernivån vid en 800 kV-ledning? Om en 800 kV-ledning kommer till stånd, vilket jag naturligtvis hoppas inte blir fallet, är energiministern i så fall beredd att tillskapa bullernormer för bebyggelsefria zoner?

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Om naturgas i Stockholmsregionen

Statsrådet CARL AXEL PETRI erhöll ordet för att besvara *Pär Granstedts* (c) den 14 maj anmälda fråga, 1979/80:480, och anförde:

Herr talman! Pär Granstedt har frågat mig om jag inför riksdagen vill redovisa motiven för att jag i ett anförande inför Stockholms Handelskammare den 12 maj skulle ha avfärdat möjligheten till ett någorlunda snabbt införande av naturgas i Stockholmsregionen.

Riksdagen ställde sig år 1979 i princip positiv till införandet av naturgas i Sverige. Tre krav ställdes dock. För det första borde naturgasen kunna importeras på villkor som innebär en klar förbättring i säkerheten jämfört med den oljeimport som ersätts, vilket innebär att närförsörjning bör eftersträvas. För det andra måste tillfredsställande garantier för långsiktig försörjning uppnås. För det tredje borde utvecklingen av de framtida kostnaderna för att köpa gasen kunna överblickas. Dessa krav har varit vägledande för regeringens arbete med naturgasfrågan. I proposition 1979/80:170 om vissa energifrågor, som nu ligger på riksdagens bord, läggs

Nr 158

Fredagen den
30 maj 1980

*Om naturgas i
Stockholmsregionen*

förslag fram bl. a. om godkännande av ett naturgasavtal med Danmark och om riktlinjer för genomförande av det s. k. Sydgasprojektet.

En introduktion av naturgas i Stockholmsregionen inom överskådlig tid skulle i princip kunna ske på två sätt: antingen genom en utbyggnad till Mellansverige av ett rörledningssystem, baserat på import från Danmark och Norge, eller genom import av fartygstransporterad gas, s. k. LNG, direkt till hamn i Stockholmsregionen. Möjliga leverantörer av LNG är i första hand OPEC-länderna Algeriet och Nigeria.

Båda alternativen innebär betydande investeringar. Från ekonomisk synpunkt blir problemet att finna avsättning för tillräckligt stora gasvolymmer för att bära investeringarna utan att därmed gasen måste säljas främst till storförbrukare, som använder billig tjockolja och som inte är beredda att betala ett väsentligt högre pris för naturgas. Detta problem gäller i särskilt hög grad Stockholmsregionen. Regionens bränsleförsörjning baseras i dag på tjockolja för driften av kraftvärmeverk, värmeverk och stora panncentraler. Även kol används i viss utsträckning, och efter hand kan andra alternativ till tjockolja, t. ex. inhemska bränslen, komma i fråga.

Det är tekniskt fullt möjligt att använda naturgas för samma okvalificerade ändamål, men det är knappast försvarbart från ekonomisk synpunkt eller från resursanvändningssynpunkt. Naturgas är nämligen ett högkvalitativt bränsle med mångsidig användbarhet. Naturgas kan betraktas som ett alternativ till bl. a. lätt eldningsolja för individuell fastighetsuppvärmning och till gasol för olika industriella ändamål. På de stora marknaderna i Västeuropa går också utvecklingen mot en alltmer kvalificerad användning av naturgas.

Parallellt härmed ökar leverantörernas prisanspråk. Fram till nyligen har naturgaspriset i allmänhet knutits till priset på tjockolja. I dag finns det emellertid en klar strävan från producentländerna att i stället knyta an till råoljepriset, som ligger betydligt högre. Detta gäller både producenterna i Nordsjön och OPEC-länderna. Vid OPEC:s möte i början av maj antogs således en rekommendation av denna innebörd.

Om producenterna lyckas driva igenom den nya prispolitiken – vilket vi måste räkna med – kommer det att ske en betydande relativ höjning av de internationella naturgaspriserna. Svenska köpare kommer att få betala de högre priserna liksom alla andra köpare. Vi bör inte för den skull avstå från försöken att introducera naturgas i Sverige. Men det gäller att hitta sådana användningsområden för gasen att en introduktion kan ske till rimlig samhällsekonomisk kostnad. Ett exempel på en sådan marknadsinriktning är just det aktuella Sydgasprojektet, som bygger på att gasen i stor utsträckning skall användas i villor som alternativ till tunn eldningsolja eller elkraft.

Något konkret förslag till naturgasprojekt för Stockholmsregionen föreligger såvitt jag vet inte. Om ett sådant förslag läggs fram och om projektet uppfyller rimliga krav på ekonomi och försörjningstrygghet är regeringen givetvis beredd att positivt pröva frågan om medverkan från statens sida för att genomföra projektet.

PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Bakgrunden till frågan är ett tidningsreferat av ett uttalande som statsrådet Petri gjorde inför svenska handelskammaren för någon vecka sedan. Det gav en mycket negativ bild av statsrådets syn på naturgasen. Det har sedan i olika sammanhang tagits till intäkt för att staten inte är intresserad av tankar på naturgas i Stockholmsregionen. Därför tycker jag att de nyanseringar som har gjorts i svaret är mycket värdefulla.

Det är, som jag ser det, viktigt att man i det här sammanhanget inte bara diskuterar bränslen utan hela energisystemet. Det är helt klart att olika bränslen har olika möjligheter beroende på hur man vill bygga upp den totala energiförsörjningen i en region som Stockholmsregionen. F. n. är vi i den här regionen i färd med att bygga upp en energiförsörjning baserad på kol. Knappt har folkomröstningen – där det stora argumentet för kärnkraften var att vi skulle slippa kolet – avgjorts till kärnkraftens förmån förrän de stora kolplanerna kommer fram i den ena regionen efter den andra! Det är alltså vad som nu är på gång.

En kolbaserad energiförsörjning av Stockholmsregionen innebär mycket tunga investeringar. Man satsar på stora kraftvärmeverk, stora värmecentraler och planerar ett stort interregionalt fjärrvärmenät. Det är alltså mycket kapitalintensivt, och det måste vara centraliserat och kapitalintensivt för att man skall ha någon möjlighet att begränsa de miljöproblem som en omfattande kolanvändning naturligtvis för med sig.

Om man i stället valde att bygga upp en energiförsörjning baserad på naturgas skulle man kunna lägga upp det på ett helt annat sätt. Naturgasen leder inte till några miljöföroreningar. Det innebär att man inte behöver ha några jätteanläggningar koncentrerade till några få platser i landet eller i regionen, utan man kan bygga upp en energiförsörjning baserad på närvärme, alltså små förbränningsenheter ute i bostadsområdena, som producerar hetvatten, kanske också el, genom generatorer av dieseltyp.

Det har tidigare föreslagits av Folkkampanjen nej till kärnkraft, som utarbetade en skiss på hur det här kunde se ut.

Vi har alltså två system, ett som bygger på ett billigt bränsle med stora investeringar och ett som bygger på ett dyrt bränsle med mindre investeringar. Fördelen med det senare systemet är att det är lätt att förena med energisparande investeringar och alternativa energikällor, medan dessa saker är ganska olönsamma i ett kolsystem. Därför tycker jag att man bör studera alternativet med naturgas och närvärme vidare. Jag vill fråga: Har energiministern studerat Folkkampanjens förslag och är energiministern beredd att arbeta vidare med denna fråga och pröva nya lösningar?

Statsrådet CARI, AXEL PETRI:

Herr talman! Jag har sett det förslag som Folkkampanjen har lagt fram, men enligt de uppgifter som jag hittills har fått är det väsentligen en ekonomisk fråga. Med den tråkiga prisutveckling som f. n. råder beträffande gas blir det väldigt dyrt att basera Storstockholms värmeförsörjning på gas.

Nr 158

Fredagen den
30 maj 1980

*Om naturgas i
Stockholmsregionen*

Fredagen den
30 maj 1980

*Om naturgas i
Stockholmsregionen*

En annan sak som är besvärlig f. n. är att det inte finns så väldigt gott om gas som man kanske tror. I varje fall är man mycket beroende av leveranser från samma länder varifrån vi nu köper olja.

Jag är alltså i princip positiv till gas; och mitt konstaterande att ett system baserat på gas f. n. kanske inte är aktuellt grundar sig helt enkelt på krassa ekonomiska bedömningar.

PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Den alternativa energiplan som Folkkampanjen lade fram i våras var gjord med hjälp av de frivilliga insatser som Folkkampanjen kunde mobilisera och med begränsade ekonomiska resurser. Vad man hade önskat sig är att de ansvariga statliga och regionala organen hade utifrån den idéskiss som förelåg gått in med ett mera detaljerat studium.

När man väger de olika alternativen mot varandra är det väldigt viktigt att man inte bara ser på bränslepriserna utan också studerar kostnaderna för hela energisystemet och att man inte bara ser på kostnaderna i nuläget utan också studerar dem på litet längre sikt. Man måste väga in det faktum att bygger man upp en energiförsörjning baserad på kol och tunga investeringar, kan man inte åstadkomma särskilt stor lönsamhet genom energibesparingar och alternativa energikällor, eftersom de fasta kostnaderna är så stora. Med ett närvärmesystem baserat på naturgas kan man vidta besparingsåtgärder och få en större lönsamhet i projektet på längre sikt. Det är viktigt att man låter detta alternativ bli föremål för mer seriösa studier än man hittills haft möjlighet att göra.

Såsom ett litet kuriosum vill jag konstatera det som sägs i slutet av statsrådets svar, nämligen att om ett förslag läggs fram som uppfyller rimliga krav är han givetvis beredd att positivt pröva detta. För bara några dagar sedan deltog jag i en fullmäktigedebatt i detta ämne. Där fick man beskedet att bollen ligger hos regeringen men att regeringen inte är intresserad. Därför blir ingenting gjort. Det är väl vad som sker. Frågan bollas mellan regeringen, som säger att detta är någonting för de regionala och lokala organen, och kommunerna, som säger att detta är någonting för regeringen, och så händer ingenting alls.

Statsrådet CARL AXEL PETRI:

Herr talman! Det är självfallet ett ansvar både för staten och för vederbörande kommun att tillse att Stockholm får en god och ekonomiskt försvarbar värmeförsörjning. Vi kommer under hösten att ha överläggningar med Stockholms kommun. Jag kommer att ta kontakt med kommunen. Jag utgår från att därvid alla frågor och alternativ kommer att diskuteras.

PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Det sista låter intressant. Jag hoppas att man då också ger ett naturgasalternativ en rejäl chans och att man framför allt, som jag betonat några gånger, jämför ett naturgasalternativ med ett kolalternativ när det gäller det totala energisystemet och dess kostnader och inte bara jämför

bränslepriserna plus kostnaderna för förbränningsanläggningar. Man måste också beakta framtida besparingsmöjligheter i olika system.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Om lokaliseringen av statlig verksamhet

Kommunikationsministern ULF ADELSON erhöll ordet för att besvara Eva Hjelmströms (vpk) den 19 maj anmällda fråga, 1979/80:484, och anförde:

Herr talman! Eva Hjelmström har frågat mig om jag anser att det är förenligt med demokratiska principer att statliga verk lokaliserar verksamhet utan hänsynstagande till vad en bred lokal opinion anser om var verksamheten skall förläggas och om jag anser att en lokalisering av SJ:s verksamheter som ökar bilismen i tätortsområden är förenlig med riksdagens trafikpolitiska beslut. Bakgrunden till Eva Hjelmströms fråga är att SJ beslutat flytta styckegodshantering från Södra till Norra station.

SJ skall som affärsverk täcka sina kostnader med intäkter och över en konjunkturykel lämna staten ränta på det kapital som lagts ned i företaget. På så sätt har SJ-ledningen ett ansvar inför skattebetalarna att driva trafiken så effektivt som möjligt och se till den ekonomiska helheten. En sådan av riksdagen accepterad ekonomisk synvinkel behöver inte anläggas av utomstående som riktar krav på företaget. Det är därför som SJ:s ledning inte alltid kan tillfredsställa lokala opinioner, men självklart skall SJ i möjligaste mån ta hänsyn till sådana.

I den aktuella frågan om lokaliseringen av styckegodshantering i Stockholm har kommunen beslutat att ta upp överläggningar med statens järnvägar. Frågan om trafikföringen kan självfallet tas upp i dessa överläggningar.

Allmänt vill jag säga att det bästa sättet att minska trafiken med distributionsbilar i tätorterna är att samordna transporter. Det illustreras av att den genomsnittliga lasten i bilar med samordnade transporter i Stockholms län 1978 var 6 000 kg per dag mot 500 kg i firmabilar utan samordnade transporter. För att samordningen av transporter skall bli större krävs att goda ekonomiska, transporttekniska och andra förutsättningar skapas – exempelvis i fråga om terminaler. Man får förutsätta att SJ:s förslag grundar sig på sådana synpunkter.

TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret på Eva Hjelmströms fråga, som hon är förhindrad att själv ta emot. Jag tycker att det är ett svar som är positivt ur flera synpunkter. I vart fall vill jag gärna tolka in i det att kommunikationsministern ställer sig positiv till att ta hänsyn till lokala opinioner, som i det här fallet i stor utsträckning är detsamma som de SJ-anställda vilka berörs av en eventuell flyttning av styckegodsterminalen

Nr 158

Fredagen den
30 maj 1980

*Om lokaliseringen
av statlig verksam-
het*

Fredagen den
30 maj 1980

*Om åtgärder för
att öka sjösäker-
heten i Stockholms
skärgård*

från Södra station.

Vad beträffar de frågetecken när det gäller ekonomin som man kan utläsa ur svaret skulle jag vilja säga att det är inte säkert – i varje fall menar personalorganisationerna att det kan ifrågasättas – att det på sikt skulle vara ens ekonomiskt lönsamt med den flyttning av styckegodshanteringens som SJ har beslutat om.

Det sista som sägs i svaret, om betydelsen av samordning av transporterna, är kommunikationsministern och jag också överens om.

Det beslut som SJ fattade den 15 november 1979 om att flytta styckegodshanteringens från Stockholm Södra till Norra station var enligt min och personalens uppfattning ur flera synpunkter olyckligt. Den berörda personalen och dess fackliga organisationer liksom dess representant i den utredning som föregick beslutet vänder sig bestämt mot flyttningen till Norra station och förordar i stället en flyttning till Årstafältet.

Nu har det kommit in en del nya saker i bilden. Utöver Stockholms kommuns enhälliga ställningstagande för överläggningar med SJ om flyttning till Årstafältet har Kooperativa förbundet enligt uppgift inlett överläggningar med SJ om att SJ skall överta även själva godshanteringens vid KF:s terminal, där SJ redan tidigare sköter vissa uppgifter med växling m. m. Kooperativa förbundet har också låtit förstå att man har planer på en egen godsterminal på Årstafältet och uttryckt intresse för en gemensam terminal med SJ.

Min förhoppning – liksom jag förutsätter personalens förhoppning – är givetvis att detta skall gå i lås och att man skall hitta en sådan lösning. Inte minst ur beredskapssynpunkt vore det i allra högsta grad olyckligt om man inte skulle kunna bibehålla två godsterminaler, en för södra och en för norra Stockholmsområdet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Om åtgärder för att öka sjösäkerheten i Stockholms skärgård

Kommunikationsministern ULF ADELSÖHN erhöll ordet för att besvara Alf Wennerfors (m) den 9 maj anmälda fråga, 1979/80:467, och anförde:

Herr talman! Alf Wennerfors har frågat mig dels vilka åtgärder jag tänker vidta för att öka sjösäkerheten i Stockholms skärgård, dels hur jag prioriterar de olika åtgärderna vad beträffar tidsplanering, personella och materiella resurser. Som bakgrund till sin fråga nämner Alf Wennerfors ett utmärkt grund i Nämndöfjärden och att ett grekiskt tankfartyg nyligen gick på grund i södra skärgården.

Det utmärkta 9,3 meters grundet i Nämndöfjärden finns intaget i sjökortet. För den största delen av trafiken i farleden utgör grundet inte något hinder. För lastade tankfartyg större än 1 200 bruttoregisterton gäller lotsplikt. En utmärkning av grundet är enligt sjöfartsverket inte en självklar åtgärd, då den bl. a. medför minskat manöverutrymme för merparten av fartygstrafiken.

Sjöfartsverket presenterade förra året ett program för att förbättra sjösäkerheten. Programmet rör bl. a. farledsutmärkning, lotsning, trafikinformation, trafikföreskrifter, fartygens utrustning m. m. På regeringens uppdrag har sjöfartsverket speciellt undersökt farleder med intensiv eller miljöfarlig trafik. Vissa åtgärder har redan vidtagits. Det gäller t. ex. ett trafikinformationssystem som nyligen tagits i bruk i Stockholms skärgård. På verkets uppdrag gör statens skeppsprovvningsanstalt f. n. analyser och simulatorstudier av Dalarö- och Sandhamnslederna. Analyserna och simuleringarna skall ge ytterligare underlag för att bestämma vilka säkerhetsmarginaler som krävs med hänsyn till trafiken och andra omständigheter och vilka åtgärder som behöver vidtas.

ROLF CLARKSON (m):

Herr talman! Alf Wennerfors kan av omständigheter som ligger utanför hans kontroll inte personligen ta emot kommunikationsministerns svar, och jag får därför på hans vägnar uttrycka tacksamhet över detsamma.

Jag hör med tillfredsställelse att kommunikationsministern har sin uppmärksamhet riktad på dessa problem och att vissa åtgärder redan har vidtagits. Jag ser också att studier f. n. pågår som i och för sig kommer att ge underlag för fortsatta åtgärder på området.

Jag är med hänsyn därtill tacksam för vad som kommer att kunna göras för att öka säkerheten i Stockholms skärgård.

Jag tackar därför på Alf Wennerfors vägnar kommunikationsministern för det lämnade svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Om åtgärder för att förhindra könsdiskriminering inom kommunikationsväsendet

Kommunikationsministern ULF ADELSONH erhöill ordet för att besvara *Bonnie Bernströms* (fp) den 21 maj anmälda fråga, 1979/80:492, och anförde:

Herr talman! Bonnie Bernström har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att förhindra diskriminering av kvinnor och män inom kommunikationsväsendet.

Den 1 juli träder lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet i kraft. SAF, LO och PTK har träffat särskilda jämställdhetsavtal. På det statliga området gäller förordningen om jämställdhet mellan män och kvinnor. Jag förutsätter att dessa lagar, förordningar och avtal följs inom kommunikationsväsendet liksom inom andra berörda områden.

BONNIE BERNSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret. För några dagar sedan presenterades en undersökning, gjord av SCB, om hur

Om åtgärder för att förhindra könsdiskriminering inom kommunikationsväsendet

Fredagen den
30 maj 1980

*Om åtgärder för
att förhindra köns-
diskriminering
inom kommuni-
kationsväsendet*

jämställda vi egentligen är. För oss som jobbar med jämställdhet var det ingen nyhet att det inte har skett några större förändringar i våra levnadsmönster. SCB visade således att arbetsfördelningen i hemmet inte har förändrats.

Inte heller har kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden i grunden förändrats. Alltför ofta möter vi, när vi är ute och talar med folk på företag och andra arbetsplatser, argumentet att man inte kan anställa kvinnor på de manliga jobben därför att man inte har kvinnliga toaletter – vad nu en kvinnlig toalett kan vara. För en tid sedan kunde vi också konstatera att detta toalettargument fortfarande används inom staten. En kvinna med tillräcklig utbildning och dessutom erfarenhet från tidigare bussjobb vägras anställning på GDG i Falun med hänvisning till att det inte finns toaletter för kvinnor.

Herr talman! Hemma hos mig har vi inte särskilda toaletter för kvinnor och män, och jag kan lova att det fungerar bra. Jag tror inte heller att det finns sådana hemma hos kommunikationsministern eller ens hos de personer som använder det här argumentet när de inte vill anställa kvinnor. Varför måste det då vara ett argument på arbetsmarknaden för att hindra kvinnor att försörja sig?

Kommunikationsministern har i sitt svar hänvisat till lagar och avtal. Avtalen finns och gäller. Jämställdhetslagen träder visserligen i kraft den 1 juli, men det betyder ingen förändring på den statliga sektorn, eftersom det där sedan länge är förbjudet att diskriminera någon med hänsyn till kön. Vad det nu gäller är att praktisera lagar och avtal.

Jag hade hoppats att kommunikationsministern som en minimiåtgärd hade kunnat uttala sin protest mot att kvinnor diskrimineras med detta uttjatade toalettargument. Vad hade Ulf Adelsohn sagt, om han t. ex. hade mött argumentet att han inte kunde bli kommunikationsminister därför att det inte fanns toaletter för män inom kommunikationsväsendet?

Ulf Adelsohn lämnar ett ljumt svar. Han förutsätter att lagar och avtal följs, men de följs faktiskt inte, och därför hjälper det inte att förutsätta. Förutsättningar bygger inga gemensamma toaletter, men det är dithän vi måste komma. Vi måste införa gemensamma toaletter för att slippa höra det här argumentet i fortsättningen. Nu måste Ulf Adelsohn uttala en protest mot toalettargumentet; jag hoppas att det här är sista gången vi möter det.

Kommunikationsministern ULF ADELSONN:

Herr talman! Som jag tidigare sagt här i kammaren har man som statsråd betydligt större möjligheter att påverka replikerna än själva svaren.

Jag skall gärna säga att jag helt och hållet delar Bonnie Bernströms uppfattning. Jag begriper inte varför man inte kan använda samma toalett; såvitt jag kan förstå finns det inga som helst argument mot det. Men jag föreställer mig att riksdagen vid något tillfälle har uppdragit åt planverket att utarbeta nya och särskilda instruktioner för hur arbetsmiljön skall upprätthållas på arbetsplatser där båda könen har arbete, och sedan har det

utarbetats strikta regler, normer och förordningar om att där skall finnas två toaletter – eller också kan det stå någonstans i någon arbetsmiljölag. Jag skulle mycket väl kunna tänka mig att det är så, men jag vet det inte, Bonnie Bernström.

Låt oss nu gemensamt uttala en protest mot den byråkrati som kväver förnuftiga och vettiga lösningar, t. ex. att män och kvinnor använder samma toalett på en arbetsplats precis som vi alla gör i våra privata bostäder och i övrigt.

Det har upplysts mig att på det aktuella stället var inte toaletten skälet, utan det var duschen. Det kan möjligen ställa sig något annorlunda, även om jag inte tycker att det skulle behövas. Men med hänsyn till det oerhörda bråk som uppkom när jag en gång inrättade en dusch på min tidigare arbetsplats är det roligt att se att det tydligen råder duschkrav när det gäller andra arbetsplatser än Stockholms stadshus. Även i det här fallet tror jag dock att man med hjälp av en handduk eller en nattrock klarar att skyla sig så att man kan använda samma dusch. Det gick i varje fall bra i min dusch i stadshuset. Vi var nio personer som använde den, av vilka fyra var kvinnor och fem män; möjligen var det tvärtom, men det gör väl ingenting ur jämställdhetssynpunkt.

BONNIE BERNSTRÖM (fp):

Herr talman! Är det inte toaletterna så är det duschen – det är de argument vi möter när vi är ute och propagerar för att kvinnor skall kunna få arbete på manliga arbetsplatser. Det är beklagligt att det inte kom fram till mig att det rörde sig om duschen i det här fallet, men det förändrar inte saken. Min inställning är att man skall kunna samsas också om duschar och ändå klara integritetsproblemen.

Nu har Ulf Adelsohn mycket roligt och trevligt uttalat sin protest mot det inträffade. Men jag vill faktiskt också veta vad han tänker göra åt det.

Kommunikationsministern ULF ADELISOHN:

Herr talman! Jag avser att införskaffa upplysning om huruvida det finns planverksregler eller arbetsmiljölagstiftning som föreskriver att det skall vara olika toaletter och duschar. Om det gör det, hoppas jag att Bonnie Bernström och jag genom gemensamma politiska aktioner skall kunna åstadkomma en förändring i sådana regler och lagar. Gör det inte det, så förutsätter jag att vi inte skall behöva möta det här argumentet inom kommunikationsväsendet, eftersom jag som kommunikationsminister så klart har uttalat att detta är larv och att sådant skall man inte behöva ta hänsyn till.

BONNIE BERNSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag är nöjd med det här löftet. Om sådant här fortsätter att vara hindret kommer vi alltså att få en lagändring, och det är vad som behövs.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 158

Fredagen den
30 maj 1980

*Om åtgärder för
att förhindra köns-
diskriminering
inom kommuni-
kationsväsendet*

Fredagen den
30 maj 1980

*Om planeringen
av nya vägsträckor*

§ 10 Om planeringen av nya vägsträckor

Kommunikationsministern ULF ADELSONH erhöU ordet för att besvara *Pär Granstedts* (c) den 21 maj anmälda fråga. 1979/80:496, och anförde:

Herr talman! Pär Granstedt har frågat mig på vad sätt vägverket vid planeringen av nya vägar beaktar att "regering och riksdag har fastslagit att brukningsvärd åkermark skall bevaras för livsmedelsproduktion".

Det är angeläget att samhällets målsättning att brukningsvärd åkermark används för jordbruksproduktion beaktas vid planeringen av vägar. Sträckningen och utformningen av en ny väg väljs också så att den medför minsta intrång och olägenhet utan att oskäligen kostnader uppstår.

Det är ett omfattande arbete som i dag läggs ner på att finna och utvärdera alternativa lösningar för en ny väg. Samråd sker med berörda markägare och myndigheter, som regel också med lantbruksnämnderna. Länsstyrelse och vägverk måste vidare vara överens för att en arbetsplan för en väg skall få fastställas. I annat fall prövar regeringen frågan.

PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga. Det lät ju riktigt bra, men tyvärr är jag inte alldeles säker på att verkligheten är fullt så bra som svaret.

Om man ser på planerade vägsträckningar osv., märker man att trots all den omsorgsfulla planeringen dras vägarna med mycket stor förkärlek genom jordbruksbygder. Det är sällan man upptäcker spår av att det har tagits några mera påtagliga hänsyn till de klara uttalanden som regering och riksdag har gjort i det här avseendet. Det bekräftas från många håll i landet att vägverket inte är särskilt känsligt för sådana synpunkter, och uppenbarligen får verket ofta länsstyrelsen med sig i sin inställning. Det faktum att länsstyrelsen är inblandad är ju ingen garanti för att det inte onödigtvis byggs vägar på åkermark.

Jag kan se det här i min egen hembygd, Södertälje kommun, där vi har ett par stora vägprojekt. Fortsättningen av motorvägen E 4 söderut kommer att gå genom mycket fina jordbruksbygder i Järna, Hölö och Vagnhärad. Riksväg 54 genom centrala Södermanland kommer också att beröra väldigt mycket åkermark, och det har inte gjorts några större ansträngningar, såvitt jag kan bedöma, att hitta andra vägsträckningar, trots att det finns sådana möjligheter. Både förbifarten förbi Järna och åtminstone ett av alternativen i fråga om förbifart förbi Mölnbo berör fina jordbruksbygder. Tyvärr ser verkligheten alltså inte fullt så bra ut som kommunikationsministerns svar.

När det gäller bostadsbyggandet åligger det kommunerna att klart visa att det inte finns några alternativ till att bygga på åkermark innan man får tillstånd. Det är alltid regeringen som tar ställning till planens fastställande.

Men frågan är: Ställs det verkligen samma krav på vägverket? Jag har inte fått den uppfattningen. Men om vägverket har samma krav att redovisa att

det inte finns några rimliga alternativ till att bygga på åkermark innan man gör det så vore det bra att få detta klargjort.

Eftersom verkligheten inte är lika god som kommunikationsministerns intentioner på det här området uppenbarligen är kunde det vara intressant att få höra: Är kommunikationsministern beredd att vidta några åtgärder för att få till stånd en bättre efterlevnad – helst redan på planeringsstadiet, innan man lagt ner alla projekteringsmiljoner – så att man undviker att bygga vägar som förstör jordbruksbygder?

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Det är väl kanske som Pär Granstedt säger, att verkligheten ibland inte är lika bra som dikten. Och tyvärr är det inte alltid så lätt att ute på fältet helt och hållet följa det som man beslutar och skriver ner på papper och i paragrafer. Det är i och för sig rätt naturligt att när man kommer ut i naturen och skall göra någonting så är det inte alltid så lätt. Alternativen kan ställa sig mycket dyrare och mycket svåra att genomföra – det kan vara mycket provborrningar och annat som måste till. Och då väljer man kanske ett enklare alternativ.

Det går alltid för alla berörda sakägare att överklaga ett beslut till regeringen. Det finns alltså formellt en möjlighet att alla beslut underställs regeringen.

Beträffande de vägar som Pär Granstedt tog upp har lantbruksnämnden, såvitt jag vet, varit inblandad och i varje fall när det gäller vägen Lärtinge–Järna ansett att vägverket följt lantbruksnämndens yttrande i sitt val av alternativ. Och när det gäller förbifarten i Mölnbo har man såvitt jag vet inte kommit längre än till provborrningar. När det gäller förbifarten vid Järna är inget beslut fattat, men där är länsstyrelsen, länsvägnämnden och kommunen överens om sträckningen. Lantbruksnämnden tycker också att den av vägförvaltningen föreslagna sträckan är att föredra, och den är också både kortast och billigast.

Jag vet inte om Pär Granstedt har någonting att invända mot detta.

Rent generellt tror jag att det är rätt svårt att finna några nya former för det här arbetet. Och vi får väl ändå förutsätta att man i görligaste mån följer de direktiv som riksdagen givit – särskilt som det här är fråga om en rätt ny ordning. Jag tycker att vi bör se till att den får några år på nacken innan vi sätter i gång att ompröva den på nytt. Men det är klart att om Pär Granstedt har några bra initiativ eller uppslag så är jag alltid beredd att lyssna.

PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Vad som ofta är problemet är att vägverket vid sin planering av olika vägsträckningar utformar ett par alternativ som olika berörda parter får titta på och att man sedan väljer det som är minst dåligt. Det är ofta så urvalet sker.

Vad jag tycker är angeläget är att man redan när man börjar skissera olika vägdragningar har som en grundläggande utgångspunkt att man skall undvika att bygga på åkermark, skära igenom jordbruksbygder osv. När

frågan kommer upp till prövning med andra intressenter är ofta valfriheten ganska begränsad.

Om jag skulle komma med något tips vore det – även om jag inte kan de administrativa rutinerna inom vägverket i detalj – att man skulle se till att de här hänsynen kommer in på ett tidigare stadium än vad som sker i dag. Och då blir också risken för att man satsar pengar fel betydligt mindre.

Sedan är det naturligtvis riktigt att man kan överklaga beslut om vägsträckningar. Men det är bara sakägare som kan göra det, dvs. i princip de berörda markägarna. Och det är en rätt begränsad krets människor, med nuvarande lagstiftning. Kretsen kommer kanske att utvidgas när vi får den nya plan- och bygglagen, och det har väl sina fördelar.

Det viktiga är, som jag ser det, att dessa hänsyn kommer in på ett tidigare stadium. Jag tycker att de vägdragningar som jag exemplifierat med är ganska bra exempel på fall där man bara haft några olika alternativ att diskutera och där man inte varit särskilt intresserad av helt nya lösningar, som skisserats av olika opinionsgrupper e. d. Det visar på de svårigheter som finns när man kommit en bit in i planeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Föredrogs och hänvisades

Proposition

1979/80:138 till försvarsutskottet

§ 12 På hemställan av tredje vice talmannen beslöt kammaren kl. 12.26 att ajournera sina förhandlingar till kl. 15.00, da de till dagens bordläggning anmälda utskottsbetänkandena väntades föreligga.

§ 13 Förhandlingarna återupptogs kl. 15.00.

§ 14 Sammanträdet tisdagen den 3 juni

TREDJE VICE TALMANNEN:

Sammanträdet tisdagen den 3 juni skulle enligt den preliminära tidsplanen inledas med en frågestund kl. 09.00. Några frågor kommer emellertid inte att besvaras på tisdag. Tisdagens sammanträde blir därför endast ett arbetsple-num som tar sin början kl. 09.00.

§ 15 Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkande

1979/80:53 med anledning av utskottsinitiativ med förslag till lag om beslutande myndighet i vissa frågor om disciplinansvar m. m. beträffande arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter

Skatteutskottets betänkanden

- 1979/80:58 med anledning av proposition 1979/80:173 om tillfälliga regler för insättning på skogskonto jämte motioner
1979/80:59 med anledning av proposition 1979/80:164 om dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Nya Zeeland
1979/80:60 med anledning av propositionen 1979/80:175 om ändring i lagen (1977:975) med tulltaxa, m. m., jämte motioner
1979/80:61 angående uppskov med behandlingen av vissa ärenden till riksmötet 1980/81

Justitieukskottets betänkande

- 1979/80:47 angående uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Lagutskottets betänkanden

- 1979/80:28 med anledning av motion om inskränkning i rätten att överlåta bostadsfastighet
1979/80:34 med anledning av propositionen 1979/80:132 om ändring i upphovsrättslagen (1960:729), m. m.
1979/80:35 angående uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Socialförsäkringsutskottets betänkande

- 1979/80:20 angående uppskov med behandlingen av vissa ärenden till riksmötet 1980/81

Socialutskottets betänkanden

- 1979/80:43 med anledning av propositionen 1979/80:148 om behov och utbildning av tandvårdspersonal, m. m., såvitt propositionen hänvisats till socialutskottet, jämte motioner
1979/80:44 med anledning av dels propositionen 1979/80:1 om socialtjänsten, utom såvitt avser vissa följdförfattningar, jämte motioner, dels budgetpropositionen 1979/80:100 i viss del, dels ock propositionen 1979/80:172 om ändrat huvudmannskap för ungdomsvårdsskolor och nykterhetsvårdsanstalter m. m., jämte motioner
1979/80:45 med anledning av huvuddelen av propositionen 1979/80:6 om socialstyrelsens uppgifter och organisation, m. m., jämte motioner
1979/80:47 om uppskov med behandlingen av vissa ärenden till riksmötet 1980/81

Utbildningsutskottets betänkande

- 1979/80:35 med anledning av propositionen 1979/80:100 såvitt gäller anslag till utbildning för värdeyrken, m. m., samt propositionen 1979/80:148 såvitt gäller dimensionering av tandläkarutbildningen jämte motioner

Trafikutskottets betänkande

- 1979/80:27 med anledning av propositionen 1979/80:142 om vissa taxifrågor jämte motioner

Fredagen den
30 maj 1980

*Meddelande om
frågor*

Jordbruksutskottets betänkanden

1979/80:43 med förslag om uppskov med behandlingen av vissa till utskottet hänvisade ärenden

1979/80:47 med anledning av propositionen 1979/80:162 om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m., jämte motioner

Civilutskottets betänkande

1979/80:34 angående uppskov med behandlingen av vissa ärenden

§ 16 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställts

den 29 maj

1979/80:531 av *Oskar Lindkvist* (s) till jordbruksministern om jettrafiken på Bromma flygplats:

Riksdagens borgerliga majoritet har på nytt medverkat till att avgörandet om jettrafikens förflyttning från Bromma till Arlanda skjutits på framtiden. Det är beklagligt ur många synpunkter. Att jetflyget på Bromma medför sanitära olägenheter av skiftande slag kan inte längre bestridas med sakskaäl. Hela den sakkunskap som vårt land har tillgång till, den synnerligen starka opinionen i stora delar av Stockholmsregionen, förpliktigande politiska beslut i kommunfullmäktige, landsting och miljöberedande organ liksom koncessionsnämndens beslut talar ett gemensamt och entydigt språk. Riksdagsmajoritetens beslut att inte avgöra ärendet nu kommer att medföra stor besvikelse och fortsatt oro för hälsa och välbefinnande.

Sedan läng tid har regeringen haft ett överklagningsärende om Bromma-flyget. Regeringens oförmåga att visa hänsyn till de starka medborgarkrav som framträder i Brommaärendet kan möjligen bero på vitt skilda uppfattningar om behovet av en miljöpolitik som också omfattar Brommaräjongen. Ändå bör regeringen nu träda fram och lämna en redogörelse för de skäl som motiverat den alltför långa handläggningen av överklagningsärendet. I samband därmed kan det vara lämpligt – om nu regeringen förmär uppbåda denna kapacitet – att meddela riksdagen när ett avgörande i frågan skall tas av regeringen.

Jag vill därför till jordbruksministern ställa följande frågor:

1. Av vilka orsaker har regeringens ställningstagande i ärendet fördröjts?

2. När avser regeringen fatta beslut i Brommaärendet?

1979/80:532 av *Raul Blücher* (vpk) till utrikesministern om ett regeringsinitiativ för studium av förhållandena i Mellanöstern:

Den israeliska bosättningen inom de ockuperade områdena på västra sidan av Jordanfloden fortsätter i former som hotar freden i området och i förlängningen även världsfreden. Den ursprungliga palestinska befolkningen utsattes enligt väl dokumenterade uppgifter för övergrepp i form av konfiskering av jord, tekniskt sabotage mot vattenförsörjningen och genom att minderåriga utnyttjas som arbetskraft under mycket upprörande förhållanden. Mycket tyder på att syftet med den nu forcerade bosättningen är militärstrategiskt.

Freden i Mellanöstern är även ett svenskt intresse. Det torde vara värdefullt för Sveriges fortsatta internationella och diplomatiska agerande i FN och andra sammanhang att detta kan vägledas av aktuell och tillförlitlig kunskap om förhållandena i de ockuperade områdena på Västbanken.

Mot bakgrund av det anförda vill jag fråga utrikesministern:

Är regeringen beredd att utse en parlamentarisk undersökningskommision med uppgift att resa till de ockuperade områdena på Västbanken och studera hur den palestinska befolkningen behandlas i samband med den israeliska bosättningen i området?

den 30 maj

1979/80:533 av *Lennart Nilsson* i Vännäs (c) till kommunikationsministern om arbetsområdesindelningen inom vägförvaltningen i Västerbottens län:

Vägförvaltningen i Västerbottens län har nyligen redovisat en utredning där man föreslår en sammanslagning av arbetsområden.

Sammanslagningen innebär en indragning av bl. a. Vännäs arbetsområde. Indragningen kommer att innebära försämrad service och trafiksäkerhet samtidigt som Vännäs förlorar 16 arbetstillfällen.

Jag vill därför fråga kommunikationsministern hur han ser på effekterna av en indragning av arbetsområdet både ur service- och trafiksäkerhetssynpunkt liksom dess påverkan på sysselsättningen i kommunen.

1979/80:534 av *Kerstin Nilsson* (s) till utbildningsministern om folkhögskolekurser för arbetslös ungdom:

Erfarenheterna av folkhögskolekurser för arbetslös ungdom är goda. Under det gångna året önskade åtskilliga folkhögskolor anordna sådana kurser, men antalet begränsades starkt av ekonomiska skäl. I årets budgetproposition utlovade utbildningsministern en större satsning på arbetslöshetskurser för ungdom.

Med anledning härav vill jag till utbildningsministern ställa följande fråga:

Vilka resurser får svensk folkhögskola till hösten för kurser för arbetslös ungdom?

Fredagen den
30 maj 1980

*Meddelande om
frågor*

1979/80:535 av *Kerstin Nilsson* (s) till kommunikationsministern om förbättring av fraktgodstrafiken från Finland över Haparanda:

Banan Boden–Haparanda utgör en flaskhals i fråga om gränstrafiken Sverige–Finland. Då det såväl från företagare som från kommuner påtalats bristande vagnskapacitet på Tornedalsbanan, vill jag till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att medverka till att man inom de ekonomiska ramar som fastställs för upprustning av SJ:s vagnpark även reserverar medel för en förbättring av fraktgodstrafiken från Finland över Haparanda?

1979/80:536 av *Olle Eriksson* (c) till handelsministern om turistföretagens kreditmöjligheter:

Riksdagen beslutade enligt näringsutskottets förslag i betänkande 1978/79:59 uttala att ändringar borde ske i bestämmelserna om s. k. hotellgarantilån.

Eftersom det är av stort intresse för företag inom turistnäringen att få bättre kreditmöjligheter, är det angeläget att åtgärder enligt riksdagens uttalande kan vidtas.

När beräknar handelsministern att förslag om bättre kreditmöjligheter för angivna företag kan föreläggas riksdagen?

§ 17 Kammarén åtskildes kl. 15.01.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert